

ЗАТВЕРДЖЕНО

В.о. директора Відокремленого
структурного підрозділу «Харківський
фаховий коледж харчової
промисловості Державного
біотехнологічного університету»

Ольга БОНДАРЕНКО

«30» серпня 2024 року

**Порядок реагування на доведені випадки
булінгу (цькування) та відповідальність осіб, причетних
до булінгу (цькування) у Відокремленому структурному
підрозділі «Харківський фаховий коледж харчової
промисловості Державного біотехнологічного
університету»**

Розглянуто на засіданні
Педагогічної ради коледжу
Протокол 1 від 29 серпня 2024 р.

Введено в дію з 01.09.2024 року
наказом в.о. директора коледжу
№ 10-06/128Н від 30.08.2024 року.

Харків, 2024 рік

Зміст

	Стор.
1. Загальні положення	3
2. Прояви булінгу	3
3. Порядок реагування на випадки булінгу (цькування) у коледжі	5
4. Діяльність комісії з розгляду випадків булінгу (цькування)	6
5. Запобігання та протидія булінгу (цькуванню) у коледжі	7

I. Загальні положення

1. Порядок реагування на доведені випадки булінгу (цькування) та відповідальність осіб, причетних до булінгу (цькування) у Відокремленому структурному підрозділі «Харківський фаховий коледж харчової промисловості Державного біотехнологічного університету» (далі – Порядок) розроблено на підставі Наказу Міністерства освіти та науки України від 28.12.2019 № 1646 «Деякі питання реагування на випадки булінгу (цькування) та застосування заходів виховного впливу в закладах освіти», базуються на законах України, постановах Міністерства освіти та науки України, Положення Відокремленого структурного підрозділу «Харківський фаховий коледж харчової промисловості Державного біотехнологічного університету», Положення про організацію освітнього процесу у Відокремленому структурному підрозділі «Харківський фаховий коледж харчової промисловості Державного біотехнологічного університету» та інших внутрішньо-нормативних документах коледжу.

2. Цей Порядок визначає механізм реагування на доведені випадки булінгу (цькування) у Відокремленому структурному підрозділі «Харківський фаховий коледж харчової промисловості Державного біотехнологічного університету».

3. Терміни, використані у цьому Порядку, вживаються у таких значеннях:

- кривдник (булер) - учасник освітнього процесу, в тому числі малолітня чи неповнолітня особа, яка вчиняє булінг (цькування) щодо іншого учасника освітнього процесу;

- потерпілий (жертва булінгу) - учасник освітнього процесу, в тому числі малолітня чи неповнолітня особа, щодо якої було вчинено булінг (цькування);

- спостерігачі - свідки та (або) безпосередні очевидці випадку булінгу (цькування);

- сторони булінгу (цькування) - безпосередні учасники випадку: кривдник (булер), потерпілий (жертва булінгу), спостерігачі (за наявності).

Інші терміни вживаються у значеннях, наведених у Законах України «Про освіту», «Про соціальні послуги», «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю», «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні».

II. Прояви булінгу

1. Проявами, які можуть бути підставами для підозри в наявності випадку булінгу (цькування) учасника освітнього процесу у коледжі, є:

- замкнутість, тривожність, страх або, навпаки, демонстрація повної відсутності страху, ризикована, зухвала поведінка;

- неврівноважена поведінка;

- агресивність, напади люті, схильність до руйнації, нищення, насильства;

- різка зміна звичної для дитини поведінки;

- уповільнене мислення, знижена здатність до навчання;

- відлюдкуватість, уникнення спілкування;

- ізоляція, виключення з групи, небажання інших учасників освітнього процесу спілкуватися;

- занижена самооцінка, наявність почуття провини;
- поява швидкої втомлюваності, зниженої спроможності до концентрації уваги;
- демонстрація страху перед появою інших учасників освітнього процесу;
- схильність до пропуску навчальних занять;
- відмова відвідувати коледж з посиланням на погане самопочуття;
- депресивні стани;
- аутоагресія (самоушкодження);
- суїцидальні прояви;
- явні фізичні ушкодження та/або ознаки поганого самопочуття (нудота, головний біль, кволість тощо);
- намагання приховати травми та обставини їх отримання;
- скарги дитини на біль та (або) погане самопочуття; пошкодження чи зникнення особистих речей; вимагання особистих речей, їжі, грошей; жести, висловлювання, прізвиська, жарти, погрози, поширення чуток сексуального (інтимного) характеру або інших відомостей, які особа бажає зберегти в таємниці;
- наявність фото-, відео- та аудіоматеріалів фізичних або психологічних знущань, сексуального (інтимного) змісту;
- наявні пошкодження або зникнення майна та/або особистих речей.

2. До булінгу (цькування) у коледжі належать випадки, які відбуваються безпосередньо в приміщенні коледжу та на прилеглих територіях (включно з навчальними приміщеннями, приміщеннями для занять спортом, проведення заходів, коридорами, роздягальнями, вбиральнями, душовими кімнатами, їдальнею тощо) та/або за межами коледжу під час заходів, передбачених освітньо-професійною програмою, планом роботи коледжу, та інших освітньо-виховних заходів, що організовуються за згодою керівника коледжу, в тому числі дорогою до (із) коледжу.

Ознаками булінгу (цькування) є систематичне вчинення учасниками освітнього процесу діянь стосовно неповнолітньої особи та/або такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, в тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, а саме:

- умисне позбавлення їжі, одягу, коштів, документів, іншого майна або можливості користуватися ними, перешкоджання в отриманні освітніх послуг, примушування до праці та інші правопорушення економічного характеру;
- словесні образи, погрози, у тому числі щодо третіх осіб, приниження, переслідування, залякування, інші діяння, спрямовані на обмеження волевиявлення особи;
- будь-яка форма небажаної вербальної, невербальної чи фізичної поведінки сексуального характеру, зокрема принизливі погляди, жести, образливі рухи тіла, прізвиська, образи, жарти, погрози, поширення образливих чуток;
- будь-яка форма небажаної фізичної поведінки, зокрема ляпаси, стусани, штовхання, щипання, шмагання, кусання, завдання ударів;
- інші правопорушення насильницького характеру.

3. Суб'єктами реагування у разі настання випадку булінгу (цькування) у коледжі (далі - суб'єкти реагування) є директор та інші працівники коледжу.

Суб'єкти реагування на випадки булінгу (цькування) у коледжі діють в межах повноважень, передбачених законодавством та цим Порядком.

4. Суб'єкти реагування здійснюють заходи, спрямовані на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) у коледжі згідно з Планом заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) у коледжі, затвердженим Педагогічною радою коледжу.

5. Педагогічні (науково-педагогічні) та інші працівники коледжу у разі, якщо вони виявляють булінг (цькування), зобов'язані:

- вжити невідкладних заходів для припинення небезпечного впливу;
- за потреби надати домедичну допомогу та викликати бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги для надання екстреної медичної допомоги;
- звернутись (за потреби) до територіальних органів (підрозділів) Національної поліції України;
- повідомити принаймні одного з батьків або інших законних представників неповнолітньої особи, яка стала стороною булінгу (цькування).

III. Порядок реагування на випадки булінгу (цькування) у коледжі

1. Підставою для реагування в Коледжі на випадки булінгу (цькування) є заява або повідомлення, про випадок та/або підозру його вчинення стосовно здобувача освіти та/або такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, отриманої суб'єктами реагування на випадки булінгу (цькування) в коледжі.

Повідомлення можуть бути в усній та/або письмовій формі, в тому числі із застосуванням засобів електронної комунікації (телефон, соціальні мережі, електронна пошта, електронні месенджери, офіційні вебресурси та ін.).

2. Повідомляти про випадки булінгу (цькування) в коледжі може будь-яка особа, учасником або стороною якого вона стала або яка підозрює про його вчинення стосовно здобувача освіти особи та/або такою особою стосовно інших здобувачів освіти, або про який отримала достовірну інформацію. Повідомлення про булінг можуть подаватися до будь-якого суб'єкта реагування або підозру про його вчинення випадки булінгу (цькування)

3. Повнолітні учасники освітнього процесу зобов'язані вжити заходів невідкладного реагування у разі звернення здобувача освіти та/або якщо вони стали свідками булінгу (цькування) (оцінити рівень небезпеки життю та здоров'ю сторін булінгу (цькування), негайно втрутитись із метою припинення небезпечного впливу, надати (за потреби) невідкладну медичну та психологічну допомогу, звернутись до органів охорони здоров'я для надання медичної допомоги тощо).

4. Директор Коледжу у разі отримання заяви про випадок булінгу (цькування):

- не пізніше однієї доби повідомляє (у разі необхідності) територіальний орган (підрозділ) Національної поліції України про звернення, одного з батьків або законних представників здобувача освіти;

- для невідкладного надання психологічної допомоги (за потреби) інформує територіальний орган (підрозділ) служби у справах дітей та/або центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді;
- для організації надання медичної допомоги постраждалій особі (за потреби) викликає бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги;
- визначає наказом склад комісії з розгляду випадків булінгу (цькування) з метою проведення розслідування;
- у випадку тимчасової відсутності уповноваженої особи визначає цим наказом особу зі складу комісії, відповідальну за підготовку матеріалів для засідання (шляхом опитування учасників випадку, з'ясування наявності фото та відеофіксацій, психологічної характеристики сторін тощо);
- інформує особу, яка звернулась із заявою, про подальший порядок її розгляду;
- скликає засідання комісії з розгляду випадків булінгу (цькування) не пізніше, ніж три робочі дні з дня надходження заяви про випадок або підозру з метою планування та застосування необхідних заходів реагування.

IV. Діяльність комісії з розгляду випадків булінгу (цькування)

1. Комісія з розгляду випадків булінгу (цькування) є колегіальним органом коледжу, яка скликається в кожному окремому випадку надходження заяв про випадки булінгу (цькування) у коледжі не пізніше ніж три робочі дні з дня надходження заяви або повідомлення.

2. Комісія складається з голови, заступника голови, секретаря та не менше ніж п'яти її членів.

До складу комісії входять педагогічні працівники, у тому числі практичний психолог та соціальний педагог коледжу, а також можуть входити представники служби у справах дітей та центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді.

До участі в засіданні комісії за згодою залучаються батьки або інші законні представники неповнолітніх сторін булінгу (цькування).

3. Комісія на своїх засіданнях розробляє пропозиції та рекомендації з питань, що належать до її компетенції.

4. За підсумками роботи комісії складається протокол.

5. За виконання та моніторинг запланованих заходів відновлення та нормалізації психологічного клімату у коледжі та визначених рекомендацій для учасників булінгу (цькування), згідно з протоколом засідання комісії, відповідає уповноважена особа або особа, яка її замінює у разі відсутності, відповідно до наказу про склад комісії:

- щодо з'ясування обставин на підставі заяви про булінг (цькування);
- визначення сторін булінгу (цькування), можливих причин та необхідних заходів для їх усунення;
- планування заходів стабілізації психологічного клімату у колективі, формування емпатії між сторонами булінгу (цькування) та надання соціальних та психолого-педагогічних послуг сторонам булінгу (цькування), в тому числі із залученням необхідних фахівців із надання правової, соціальної та іншої допомоги тощо;

- формування рекомендацій для педагогічних та інших працівників коледжу щодо доцільних методів навчання та організації роботи зі сторонами булінгу (цькування) та їхніми батьками або законними представниками;
- формування рекомендацій для батьків або законних представників студента, яка стала стороною булінгу (цькування).

V. Запобігання та протидія булінгу (цькуванню) у коледжі

1. Діяльність щодо запобігання та протидії булінгу (цькуванню) у коледжі є постійним системним процесом, спрямованим на:

- визначення та реалізацію необхідних заходів, способів і методів запобігання виникненню булінгу (цькування) та/або потенційних ризиків його виникнення;
- виявлення булінгу (цькування) та/або потенційних ризиків його виникнення;
- визначення та реалізацію необхідних заходів, способів і методів вирішення ситуацій булінгу (цькування) та/або усунення потенційних ризиків його виникнення.

2. Діяльність щодо запобігання та протидії булінгу (цькуванню) у коледжі ґрунтується на принципах:

- недискримінації за будь-якими ознаками;
- ненасильницької поведінки в міжособистісних стосунках;
- партнерства та підтримки між педагогічним колективом коледжу і батьками (законними представниками) і неповнолітнього здобувача освіти;
- особистісно-орієнтованого підходу до кожної дитини;
- розвитку соціального та емоційного інтелекту учасників освітнього процесу;
- гендерної рівності;
- участі учасників освітнього процесу в прийнятті рішень відповідно до положень законодавства та установчих документів коледжу.

3. Завданнями діяльності щодо запобігання та протидії булінгу (цькуванню) у коледжі є:

- створення безпечного освітнього середовища у коледжі, що включає психологічну та фізичну безпеку учасників освітнього процесу;
- визначення стану, причин і передумов поширення булінгу (цькування) у коледжі;
- підвищення рівня поінформованості учасників освітнього процесу про булінг (цькування);
- формування в учасників освітнього процесу нетерпимого ставлення до насильницьких моделей поведінки, усвідомлення булінгу (цькування) як порушення прав людини;
- заохочення всіх учасників освітнього процесу до активного сприяння запобігання булінгу (цькуванню).

4. Діяльність щодо запобігання та протидії булінгу (цькуванню) у коледжі відображається в плані заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) у коледжі (далі - План).

Розроблення, затвердження та оприлюднення Плану забезпечує директор

коледжу в межах наданих йому повноважень щодо створення безпечного освітнього середовища у коледжі, вільного від будь-яких форм насильства та дискримінації, в тому числі булінгу (цькування).

Планування відповідних заходів здійснюється за результатами моніторингу стану освітнього середовища у коледжі.

Заплановані заходи повинні:

- спрямовуватись на задоволення потреб коледжу у створенні безпечного освітнього середовища;
- мати вимірювані показники ефективності;
- залучати всіх учасників освітнього процесу.

План розробляється до початку навчального року. Протягом навчального року коледж забезпечує проведення моніторингу (за потреби, але не рідше одного разу на півріччя) ефективності виконання Плану та внесення (за потреби) до нього змін.

Заплановані заходи можуть відбуватись у будь-якій формі: зустрічі, бесіди, консультації, лекції, круглі столи, тренінги, тематичні заходи, конкурси, спільні перегляди та обговорення тематичних відеосюжетів, літературних творів, матеріалів ЗМІ, особистого досвіду, запрошення гостей, у формі рольових ігор та інших організаційних формах.

5. До заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) у коледжі, належать заходи щодо:

- організації належних заходів безпеки відповідно до законодавства (пост охорони, відеоспостереженням за місцями загального користування тощо);
- організації безпечного користування мережею Інтернет під час освітнього процесу;
- контролю за використанням засобів електронних комунікацій неповнолітніми здобувачами освіти під час освітнього процесу;
- розвитку соціального та емоційного інтелекту учасників освітнього процесу, зокрема:
 - розуміння та сприйняття цінності прав та свобод людини, вміння відстоювати свої права та поважати права інших;
 - розуміння та сприйняття принципів рівності та недискримінації, поваги до гідності людини, толерантності, соціальної справедливості, доброчесності, вміння втілювати їх у власні моделі поведінки;
 - здатності попереджувати та розв'язувати конфлікти ненасильницьким шляхом;
 - відповідального ставлення до своїх громадянських прав і обов'язків, пов'язаних з участю в суспільному житті;
 - здатності визначати, формулювати та аргументовано відстоювати власну позицію, поважаючи відмінні від власних думки/позиції, якщо вони не порушують прав та гідності інших осіб;
 - здатності критично аналізувати інформацію, розглядати питання з різних позицій, приймати обґрунтовані рішення;
 - здатності до комунікації та вміння співпрацювати для розв'язання різних суспільних проблем, зокрема шляхом волонтерської діяльності тощо;

- підвищення рівня обізнаності учасників освітнього процесу про булінг (цькування), його причини та наслідки, порядок реагування на випадки булінгу (цькування) тощо;

- створення у коледжі культури, що ґрунтується на нетерпимості до будь-яких форм насильства та дискримінації, в тому числі булінгу (цькування).

Заступник директора
з навчально-виховної роботи



Лілія ДАВЛЕТШИНА

Соціальний педагог



Максим АНЦИБОР